יח: האשה נקנית פרק ראשון קידושין

כיון שפירש טליתו. פי׳ בקונטרס בדר״ע גרס כיון שפירש טליתו דע״כ מיבעי ליה לאוקמי יש אם למקרא[ד]א כדאמרינן פ״ק דסנהדרין (דף ד.) ויש אם למסורת כר״ת כדדרשינן בנכורות (דף לד.) דרמינן מהאי פלוגתא על מילתא אחריתי דאמר התם לר״ת יש אם למקרא ורמינן עלה מהא דיש אם למסורת ס״ל דיש אם לר״ת ס״ל כל פסולי המוקדשין. ומכילתא[ה] גרסינן שפירש טליתו עליה בדברי ר״ע ודר״ת ליתא התם: **נעם נכרי** דהיינו לשפחות לא ימשול האב מאחר שפירש טליתו אדון עליה נעם יעוד אם גירשה בגנו וחזרה אצל אביה אבל לא יעודה ותזרה אצל אב מחר ומוכרה כרבנן דאמרי נעיל לשפחות אחר אישות הוא דלא כי הכא דמכי יעדה הוה ליה לאישות אבל לשפחות אחר שפחות מצי מזבין ור״ת אומר כיון שבגד בה שמכרה לשפחות שוב אינו יכול למוכרה נעם נכרי דהיינו שפחות אבל לשפחות אחר אישות נישואין עושה מצי מזבין. ור״ש דרים להא כר״ת כיון שבגד בה אבל לא ימכרנה ודרים ליה נמי כר״ע דכיון שפירש טליתו עליה לא ימכרנה להכי קאמר לא לשפחות אחר אישות ולא לשפחות אחר שפחות: **למסורת.** בבגדו כתיב ולא בביגדו אין הברת מירק בלא יו״ד ונקודה שתחת הכי״ת במקום יו״ד משתמשת אבל לפי מה שנכתב היה לו לקרות חטף קמץ בבגדו לשון בגידה כמו שאתה קורא בשמעו את דברי האלה (דברים נט): **יש אם למקרא.** בבגדו קרינן כמו ותתפשהו בבגדו (בראשית לט): **יש אם למקרא ולמסורת.** הילכך דרים תרוייהו. ולא״ת הא דאמר בסנהדרין[ו] גבי בסכת בסוכות לר״ש יש אם למקרא התם ליכא למימר מקרא ומסורת דלא איתיה להאי ליתיה להאי אם שלשה דפנות הכשרת לא תדרש מקרא ואם תפסול לא תדרש מסורת אבל כאן יש לקיים שניהם: **יעוד.** אמר לאמתו העבריה הרי את יעודה לי בכסף מקנתיך: **הא יעודי מייעד.** כלומר לקידושין שלא לשם שפחות מוכרה: **אין לאביה רשות בה.** כדאשכחן לענין נדרים דאפקה קרא מרשותיה ונדר אלמנה וגרושה וגו׳[ז] ולענין ירושה וירש אותה[ח] מכאן שהבעל יורש את אשתו[ט]: **הכא.** דקתני פירש טליתו לאו בייעוד קאי אלא בקידושי קטנה בעלמא שלא ממכרה: **כיון שמכרה למי שנפחייב בה כו׳.** כלומר שקידשה לאישות: **אין מוכרה.** האב לבתו לקרובים שהיא אסורה עליהם לייעד דבעינן אשר לא יעדה (שמות כא[י]): **מוכרה לקרובים.** ולא בעינן יעוד והיכא דאיתיה אמר קרא דתפיס: **ושוין שמוכרה.** כשהיא אלמנה לכ״ג וקידושין תופסין לו בה דקידושין תופסין בחייבי לאוין כדלקמן בפ״ג (דף סח.): **אי דקדים נפשה.** שלא ע״י אביה ומתארמלה היימנו: **אלמנה קרי לה.** בתמיה וכי יש במעשה קטנה כלום: **ואמר רב עמרם** גרסינן: **הכא.** שמתארמלה מקידושי יעוד והאי דהדר מצי לזבוניה ולא קרי ליה לשפחות אחר אישות אליבא דר׳ יוסי בר׳ יהודה דאמר לקמן (דף יט.) מעשה הרשאותיו של מקנתה לאו לקידושין ניתנו וכי מייעד לה בעבדות שיש לו עליה מייעד לה ואין קידושין אלו ע״י האב וגזירת הכתוב היא שיהיו קידושין הילכך הדר מצי לזבוניה: **הא אין אדם מוכר וכו׳.** ואפי׳ אחר אירוסין: **שאני אירוסין דידה.** דכיון דהוא לא קידשה יכול למוכרה: **כשלמא אירוסין מאירוסין שאני.** דאיכא למימר אאב קפיד קרא דלא לזבנה בתר דקידשה וכיון דהני קידושין לאו איהו עביד ניתן לו רשות למוכרה: **אלא נישואין** מי

[ד]כיון שפירש טליתו עליה שוב אין רשאי למוכרה דברי ר״ע [ה]ר״א אומר בבגדו בה כיון שבגד בה שוב אין רשאי למוכרה במאי קמיפלגי [ו]ר״א סבר יש אם למסורת ור״ע סבר יש אם למקרא ור״ש סבר יש אם למקרא ולמסורת: בעי רבה בר אבוה יעוד נישואין עושה או אירוסין עושה [ז]נפקא מינה ליורשה וליטמא לה ולהפר נדריה מאי תא שמע בבגדו בה כיון שפירש טליתו עליה שוב אינו רשאי למוכרה זבוני הוא דלא מזבין לה הא יעודי מייעד לה ואי אמרת נישואין עושה [ח]כיון דנישאת שוב אין לאביה רשות בה[ט] אלא לאו שמע מינה [י]אירוסין עושה אמר רב נחמן בר יצחק הכא בקידושין דעלמא קאי וה״ק כיון שמסרה אביה למי שנתחייב בשארה כסותה ועונתה שוב אין יכול למוכרה ת״ש [יא]אין מוכרה לקרובים משום רבי [יב]אליעזר אמרו מוכרה לקרובים [יג]ושוין שמוכרה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט האי אלמנה היכי דמי אילימא דקדיש נפשה אלמנה קרי לה ואלא דקדשה אביה מי מצי מזבין לה והא אין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אישות ואמר [יד]רב עמרם א״ר יצחק הכא בקדושי יעוד ואליבא דרבי יוסי ברבי יהודה דאמר[טו] מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו ואי אמרת נישואין עושה כיון שנישאת שוב אין לאביה רשות בה ואלא מאי אירוסין עושה ושוין שמוכרה הא אין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אישות[יז] אלא מאי אית לך למימר שאני אירוסין דידה מאירוסין דאביה אפילו תימא נישואין עושה שאני נישואין דידה מנישואין דאביה האי מאי בשלמא אירוסין מאירוסין שאני אלא נישואין מנישואין מי

בשלמא אירוסין מאירוסין שאני. פי׳ שאני אירוסין דידה דכיון דהוא לא קדשה יכול למוכרה אלא נישואין מנישואין מי שאני פי׳ הקונטרס כיון דמלאורייתא [יח]נפקא מרשותיה לגמרי וקשה והא אירוסין נמי הוו דאורייתא כדילפינן לעילה מכי יקח וכ״ת דמ״מ יש לחלק בין אירוסין לנישואין משום דבנישואין נפקא מרשותיה לגמרי כדפי׳ הקונטרס הא ליתא דהא קטנה שנשאה לחופה ה״ג דנפקא מרשותיה דאב פשיטא דלא לכך יש לישב פי׳ הקונטרס הכי בשלמא אירוסין מאירוסין שאני דאכתי ברשותיה דאב היא לכל מילי ליורשה וליטמא לה ולהפר נדריה עם בעלה חוץ ממכירה שאינו רשאי למוכרה אחר שקבל כסף קדושיה א״כ הא מילתא הוי חדוש ואיכא למימר אין לך (יט) בה אלא חדושו ואיכא לאוקמי האי חדוש באירוסין דידה פירוש כשקיבל אביה קידושין[כ] אבל נישואין גמורין דמפקי לה לגמרי מרשותיה דאב א״כ אין לאחר בין נישואין דידה לנישואין דידה ונישואין דידה נמי לא אבל קטנה דממכרה נפשה לחופה לא אשכחן דנפקא מרשותיה דאב בהכי: כמאי

עין משפט נר מצוה

קפ א מיי׳ פ״ג מהלכות אישות הלכה יא סמג עשין מה טור ש״ע אה״ע סימן לו סעיף ג וסימן נה סעיף ז:

קפא ב מיי׳ פ״ד מהל׳ עבדים הלכה טו:

קפב ג מיי׳ שם הל׳ יא:

קפג ד מיי׳ שם הל׳ יב:

מוסף רש״י

כיון שפירש טליתו עליה. שיעדה אדון לאמה העבריה ונשאה ופירש מעליה עליה, שוב אין האב רשאי למוכרה אפילו גירשה אדון, דאין אדם מוכר אתו לשפחות אחר אישות (בכורות לד.). כיון שבגד בה. אביה שמכרה לשפחות, שוב אין רשאי למוכרה. דאין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר שפחות, אבל לאחר אישות מצי לזבוניה (שם). ר״א סבר יש אם למסורת. כתב שכתב משה ומסר בספר תורה לישראל, היא האם והעיקר, ולא כתבו שיהא עקרא (סוכה ז:). כמה שנקרא כתב של מיכה לאשה אבי נחיכן לתורה ולא לפי המקרא (מכות ז:). שנמסרה מיניתו לבתו חפיזה (סנהדרין ד:). בבגדו בה כמיב בלא יו״ד, חסר לשון בגידה, כשאר מיבות המתרגמים בלא יו״ד שאתה קורא קומץ חטף קמץ, כמו בשמעו (בכורות לד.). ור״ע סבר יש אם למקרא. כתב קרייה מלגיע דבית עיקר (סנהדרין ד:). בבגדו קרינא (בכורות לד.). אין מוכרה. לבתו, לקרובים. שאין להם קידושין בה דבעינן רצויה לייעד (לקמן מד.). אין אביה רשאי למוכרה לקרובים שהיא אסורה להם משום ערוה לפי שאין אב מקיים בה אשה לא יעבד (לעיל יב.). מוכרה לקרובים. כדילפינן (לקמן יט:) בתו לאמה שעמים שאינה מתכרת אלא לאמהות (לעיל מד.). ושוין שמוכרה אלמנה כו׳. קוראל ויש לו בה קידושין אע״פ שכן בעבירה לקידושין תופסין בחייבי לאין (לקמן מה.). ואלא דקדשה אביה. לאותו שנתאלמנה הימנו לפני מכירה זו (שם). בקדושי יעוד. שנתאלמנה מקידושי יעוד, ואם תאמר הלא ע״י אביה נתן לה והיה ליה מוכר לאישות ושוב אינו מוכרה לשפחות, הא מתני׳ אליבא דר׳ יוסי דאמר מעות הראשונות שנתקבל על המכירה לאו לקידושין ניתנו אלא לשפחות. ושעד שקודם בה נתחתם שפחות פרוטות פטולה שם לו עליה הוא בא ולא על ידי אביה נתן לה דלהני דר מכירה בתר״ת שפחות (שם). לשפחות אחר אישות. קיבל קידושין ומוכרה אלו שנתארמלה אין מחר ומוכרה לשפחות (לעיל ע״א).

מסורת הש״ם

א) בכורות לה. מכילתא פ׳ משפטים פרשה ג. ב) [בדפוס״ר: רבי אליעזר. וכן מוכח מבכורות]. ג) סנהדרין ד. סוכה ו: פסחים פו: בכורות לד. כריתות יז: מכות יז. ד) [בכת״י טוסף: למאן]. ה) [כתובות מג ע״ב. (רש״ס)]. ו) לקמן ג: מד:. ז) [ע״ל אלעזר. (מהרש״ל)]. ח) [לקמן מה.]. ט) [לקמן יט ע״ב]. י) [נעל עמוד ל״]. כ) [ל ע״ב]. ל) [לד ע״ב]. מ) [המשפטים פיסקא מהו]. נ) [ד. ונסוכה ו:]. ס) [המדבר ל. י]. ע) [שם כט. יח]. פ) [כיב קיח ע״ב. ע״ב]. צ) [נעל יב ע״ח. ועי״ש רש״י ד״ה דומיא]. ק) נכ״ל בוה דיטול אחד עם הקודם ונוסף: כיון ממעלי׳ ניטלו לו קפיד קרא מכח מי הם בלוס דכיון כך ובין כך ישואין מוליאין מרשותו ולמיטו מרש״ל). ר) [ים לוסיף: כר״ע, וכ״ה ברש״. ר״ש מדעשיו]. ש) [ר״ל הד״מ. רש״ל]. ת) [בי׳ ב״מ נט ע״ב. וע״ע תוס׳ ב״מ ד ע״ב עד״ה אין לו]. א) [הוה לן למיקרי. ע״פ תוס׳ בכבורות לד.]. ב) [וע״ע תוס׳ בכורות לד. ד״ה ורמינהו]. ג) [כנ״ל ר״ל דמלאורייתא ניתנו]. ד) [ד ע״ב].

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה בשלמא וכו׳ אין לך בו אלא חדושו:

מוסף תוספות

א. כלומר בבגדו קרינן ביה בחירק. ריטב״א. ב. מדכתיב בגד בוגדים בגדו. שם. ג. [והוא] מלשון בגד ומלבוש. שם. ד. חטף קמץ. תוס׳ הרא״ש. ה. בבגדו בה משמע שהוא בוגד בה. תוס׳ הרא״ש. ו. בסנהל. תוס׳ רשב״ץ. ז. פירשו דהכא לאו מקרא ומסורת דבגדו דרשינן אלא מדכתיב אשר לא יעדה כאלף וקרינן ליה לו בוא״ר. ריטב״א. ח. דכל חד מהני תנאי בעי לסדרש איפיה דכתיב בבגדו לפום סבייר דדרש מלא יעדה כי היכי דלא תקשו ליה סופיה דקרא. שם. רע״ש שכפרש יותר. ט אבל נתקדשה היא איקבא אדינא שהיא ברשות אביה. ריטב״א.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com